

ERŐS

Prof Joseph de Somogyi
19 Garden St Apt 55
CAMBRIDGE 38 MASS

AMERIKAII MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

Vol. XXVII, évfolyam — 1963, NOVEMBER No. 10. —

„ÍME AZ AJTÓ ELŐTT ÁLLOK ÉS ZÖRGETEK!”

— Jel 3:20 —

Advent! — Nincs csendülő hangzása magának a szónak, és mégis cseng. Nem a fülünkben, hanem a szívünkben. A gyermekszemek felragyognak rá. Számolni kezdik: hányat alszunk még? A karácsonyfára gondolnak, meg az ajándékokra. De van köztük, aki az Ajándékra is igazán gondol, a kimondhatatlanra. Isten csodálatos ajándékára. „Mert úgy szerette a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta!”

Olyan jó együtt örülni a gyermekekkel és örülni a Gyermekeknek! Olyan jó, olyanná lenni, mint ők, és olyanná lenni, mint Ő! Olyan jó, gyönyörködni Őbenne, hogy „Őt szemlélvén elváltozunk”!

Advent = jövetel. Az Ő jövetele. Jézus jött az ő mennyei dicsőségéből, hogy megváltson engem magának és megnyissa nekem az elveszett és elsötétedett, de visszavett és megdicsőült paradicsom ajtaját!

Jézus jönni fog hatalommal és dicsőséggel! Hazaviszi az övét és jön ítélni-uralkodni a földön.

A kegyelemteljes múlt idő és a csodálatos jövő idő között azonban itt van a jelentőségteljes jelen idő.

Jézus jön ma is a Lelke által minden szívbe, amely hallja Őt és megnyílik előtte. Jön oda, ahol még

sohasem volt valóságos helye, trónja, hanem csak vendégfogadós szállása, jászola. Sőt jön és zörget még ott is, ahol észrevétlenül de-tronizálta és kitesékelte őt a meglangyosodott szív. Úgy, amint Jézus fenti ígéje a laodiceaiakat leleplezi ebben. Akiben ez a jövetel először vagy újra valósággá lett, az valóban boldog karácsonyt ünnepelehet, s félelem nélkül tekintet a földi jövődőbe és Jézus jövetelén át az örök jövőbe.

Nincs nagyobb boldogság a földön, — nincs a mennyben sem, mint maga Jézus, aki jött, — jön, — és jönni fog . . .

ÁLDOTT ADVENTET!
("Pásztorokkal vagyok útban")
Copyright by F. Sréter.)

Ádventi harangszó

Borúszemű, gondbarázdált,
fáradtarcú emberek.
Itt is egy és ott is egy.
Vége sincs és száma sincs.
Mellettem sodródnak el
mind az utcaforgatagban.
Várja őket íróasztal,
akta, gép, katedra, műhely,
munka terhe, kenyér gondja.
A nagy város ontja, ontja
őket végtelen tömegben.
Gondbarázdált, fáradt arccal
tovatünnék, elsietnek.
Itt is egy és ott is egy.
Vége sincs és száma sincs.

Valamikor, nem is régen . . .
csak húsz éve . . . negyven éve . . .
mind ez a sok fáradt ember
hívó, boldog gyermekszemmel
tekintett a nagyvilágba.

Csodákat várt! Szelid szárnyon,
ha közelgett szent karácsony,
tekintete csodavárón,
csodahívón csillogott.

Jaj, a hajszás nagy robot
szeme fényét kioltotta.

Sose csillog benne most a
csodavárás öröme.

Valamikor nekik is volt
gyertyafényes fenyőfájuk.
Évről-évre kevesebb lett
rajt' a gyertya . . . és az ágát
szelek törték, tördegélték . . .
Most már nincsen. Minek várnák
szent karácsony közeledtét?
A mennyország csukva, zárva.
Nem suhog az angyal szárnya.
A gyermekkor szép világa
s vele minden — oda rég.
Most ők vesznek karácsonyfát,
alkudozva, olcsó pénzen,
és ők mondanak mesét.

Zúg az ádventi harangszó.
Gyermekszemek lámpácskái
(Folytatás a következő oldalon)

(Folytatás az előző oldalról.)

K Ö S Z Ö N T Ő

felragyognak — fénylenek.
 Ők csak mennek felehajtva.
 Másé már az üzenet.
 Istenem, zúgó haranggá
 teremtsd most a szívemet.
 Istenem, harangozok:
 adventet harangozok.
 Fáradtléptű embereknek
 adventet harangozok.

Bim-bam! Higgyetek megint!
 Legyen advent bennetek.
 Csodahívó szemetek
 Világítson a világba . . .
 Benne várakozás lángja,
 benne adventi remény.
 Mert eljő a Messiás!
 Szeretete fénylő fáját
 lángra gyűjtja, ahol várják,
 Fülnehallott, szemnemlátott
 égi békét, boldogságot,
 el nem múló szép karácsonyt
 irgalommal osztogat.
 Önmagát is úgy megosztja,
 hí szívét is — szeretettel.
 Rózsásarcú kis gyerekkel,
 fáradtléptű emberekkel
 úgy megosztja önmagát!

Jaj, a hajszás nagy robot
 annyi szemnek Krisztus-vágyó
 tiszta lángját kioltotta,
 Sose csillog benne most a
 csodavárás öröme . . .
 Istenem, harangozok:
 adventet harangozok.
 Fáradtarcú embereknek
 adventet harangozok.

Túrmezei Erzsébet

50 ÉVES érettségi találkozó

A nyíregyházi Kossuth Lajos Evangélikus Főgimnáziumban 1913 júniusában érettségizett diákok folyó évi június 28-án tartották 50 éves érettségi találkozójukat az Alma Mater falai között. 52 diák közül 26 él koruknak megfelelő egészségben és 16-an vettek részt a nem mindennapi ünnepségén. 10-en betegség vagy távolság miatt csak lélekben lehettek közöttük: Ezek között van Nt. Varga László newyorki evangélikus lelkész is.

Egyik budapesti evangélikus hitoktató lelkész, 1948-ban azt írta, hogy korunknak nincsen kiemelkedő evangélikus igehirdetője. Ez a kategórikus kijelentés felelőtlen kijelentés volt, mert mi kapásból meg tudtuk volna nevezni 5 olyan igehirdető nevét, akik az általa is említett és "ország papjának" nevezett dr. Székács Józsefet, mint igehirdetőt, mind fölülmúlták.

Ezek között első lett volna Dr. TÚRÓCZY ZOLTÁN neve, aki most érte el hetvenedik életévét.

Dr. Túróczy Zoltán papi családból származik, nemcsak azért, mert édesapja evangélikus lelképásztor, hanem azért is, mert édesanyja Czékus István ev. püspök leánya volt. Anyai ágon pedig dédapja: Bauhofer György, budai ev. lelkész, József nádor feleségének, Mária Dorottya főhercegnőnek volt udvari papja.

Felavatása és segédlelkész-évei után hat évig szülőfalujának, Sajóarnótnak volt lelképásztor, 1923-ban Ózd, 1927-ben pedig Győr hívta meg lelkészének. Három ízben választották meg püspökké: 1939-ben a tiszaei egyházkerület, 1946-ban a dunántúli egyházkerület. Azután a megváltozott politikai helyzetben nyugdíjazták. 1956-ban azonban újra őt választották püspökké. Így három püspöki beiktatása volt. Egy év múlva azután újra és végérvényesen nyugdíjazták.

Dr. Túróczy Zoltán

Azóta leszűkített kis körben, de ugyanazzal a felelősséggel, hivatás tudattal és hűséggel hirdeti az igét a kis szórványokban, mint amikor az egyetemes egyházat szolgálta.

Dr. Túróczy Zoltán Finnországba sokat járt, onnan hozta magával az ébresztő és evangelizáló munka lelkét és parancsát s így lett ő Magyarországnak legáldottabb evangelizátora. — A finn-magyar kapcsolatok ápolásáért és fejlesztéséért megkapta a finn Fehér Rózsarend lovagkeresztjét és az észti vöröskereszt tisztikeresztjét. — A Helsinkii-egyetem pedig díszdoktorává avatta.

70. születésnapján az emigrációban élő magyar evangélikusok hála szeretettel és tisztelettel köszöntik őt. (e. a.)

„Találkozás magyar evangélikusokkal

Amerikában”

Fenti címmel folytatólagos beszámoló jelent meg a budapesti Evangélikus Élet október 13-i és 20-i számaiban, Káldy Zoltán püspök tollából. A cikk írója, mint a magyar evangélikus egyház kiküldöttje vett részt agusztus végén és szeptember elején az Egyházak Vi-

lágtanácsa központi bizottságának rochesteri ülésén.

Ha egy magyar evangélikus a világ másik tájára vetődik, természetes az a kívánsága, hogy találkozzék ott élő magyar evangélikusokkal. Káldy püspök ezirányú kérését az Egyházak Világtanácsa

newyorki irodája jóváhagyta s az egyhetes körutat dr. Franklin Clark Fry egyetemes egyházi elnökünk segítségével valósította meg.

Az egyes lelkészekkel és gyülekezetekkel való találkozásain (lásd lapunk szeptemberi számának gyülekezeti híreit) nyert benyomásait írta meg cikkében a magyarországi evangélikusok számára. A látogató körút célját így fogalmazta meg: — "Mindegyikünk számára fontos, hogy egymást kölcsönösen olyannak lássuk, amilyenek a világban vagyunk, és ne olyannak, amilyenek mások mondanak bennünket."

E beszámolónak különös jelentőséget kölcsönöz az a tény, hogy 1957 óta most jelent meg először az Evangélikus Írletben az amerikai magyar evangélikusokkal foglalkozó írás. Figyelmet érdemel a cikk azért is, mert őszinte, tárgyilagos s mégis szimpatikus hangot szólaltat meg.

A mai magyarországi egyház életében sok mindennel nem érthetünk egyet, de mindíg örömeinkre szolgál, amikor odaátrol az Egyház hangján, felelősségérzettel s közös Urunk szolgálatának tudatában emlékeznek meg rólunk.

J. I.

SZAKADÁSOK

III.

VI. Pál pápa a zsinat második ülészakát azzal nyitotta meg, hogy a katolikus egyház belső reformjainak el kell jönnie, meg kell teremteni a keresztyén egységet és szorosabb kapcsolatot kell teremteni a világgal. Hinnünk kell azt, hogy egység-keresésünk mögött ott van, mint indító erő, a Szentlélek, aki most is, mint mindig, szeretné megismételni a piünkösdi csodát. Józanságunk azonban világosan látja a külső kényszerítő körülményeket is, amelyek engedékenyebb magatartásra kényszerítik az eddig olyan merev római katolicizmust. Világuralma erős támadás alatt van, számszerűleg sem kedvezőek szá-

mára a statisztikai adatok. A fehér faj szaporodási százaléka csökkenőben van, a pogány színűeké pedig növekvőben.

Lemorzsoló erőt képvisel a világszerte jelentkező és egyre harciasabb ateizmus is, de nem kevésbé a még nagyobb világjelenségként jelentkező szekularizmus. Emberileg is érthető tehát, hogy a zsinat kinyújtja kezét s keresi a keresztyén egyházak szorosabb együttműködésének lehetőségeit. Ez a földi és mennyei indító erő nem zárja ki egymást. Isten Szentlelke felhasználhatja a kényszerítő körülményeket a Lélek kényszerítő erejének az erősítésére.

Minket azonban a zsinat második ülészakában zavarba hoztak Bea biboros sorozatos új javaslatai. — Nem tudom például megérteni, mit akar azzal a javaslatával, hogy "nevezzük ezentúl az egyházat **Isten Családjának vagy Isten népének**, mert ez elősegíti a protestánsokkal és zsidókkal való egység megteremtését?" (Vajjon az összekötő "és" — rangsorolás, vagy értékelés akar lenni?)

Mi keresztyén egységért imádkozunk és dolgozunk, de ugyanakkor békeességet akarunk a zsidósággal is, abban az értelemben, hogy nem avatkozunk egymás dolgába. Hogy miért kellett ezt az óhajtvá-óhajtott keresztyén egységet most egy ilyen új javaslattal legyengíteni, vagy közömbösíteni, azt csak azok sejtik, akik ismerik Pál apostolnak az Efezus-beliéhez írt levele 6. rész 12. versét. Ez a kísérlet lehet érdekes, de a **syncretizmus veszedelmét rejti magában.**

Különbén is Isten családjából nem lehet kizárni sem a pogányt, sem az istentelen népeket. Hítünk szerint Isten családjába beletartozik minden nép és minden ember. Van otthonmaradt fia és van tékozló gyermeke. Van, aki ottmaradt az istentelenség nyomorúságában és van, aki visszatért az atyai házhoz. Van, aki sötétben botorkál és van, aki már világosságra jutott. Ezen a vonalon minden ember, fajra, nemre, világnézetre, vallási állásfoga-

lásra való tekintet nélkül, testvérünk. Ezen a nagy családon belül van a keresztyének egysége s ez csak azokat foglalhatja magába, akik Krisztust Megváltójuknak ismerik el. **Miért kellene most a "keresztyén egyház" név helyett más nevet keresniük?** Vagy politikai célzatosságból származó sugallatra hajlandók vagyunk mi magunk közömbösíteni a keresztyén egyház nevét?!

Csodálkozunk azon is, miért kellene a zsinaton "újraértékelni a keresztrefeszítés tényét", amint ezt szintén Bea biboros javasolta. Hiszen nálunk (és hiszem, a római katolikus egyházban is) mindenki tudja, hogy nagypéntek oka nem a zsidóság, hanem Krisztus szerelme. Jézusnak Isten kezéből vett élettervben benne volt a nagypéntek. Isten tervezte és Krisztus személyesítette meg. Nem a zsidó-bűnök, — hanem az **EMBERI bűnök vitték Jézust a keresztfára.** A főpapok, Pilátus, Péter és Júdás bűnei mind bennünk, emberekben laknak és ezek az emberi bűnök ölték meg Krisztust. Ezért hangsúlyozzuk ki, hogy nemcsak "érettünk", hanem "m i a t t u n k" és "helyettünk" halt meg az Úr Jézus a szegyeteljes keresztfán.

Mi nem tartjuk a zsidóságot "massa perditionis"-nak, hanem egy olyan fajú közösségnek, amelynek épügy helye van a világban és joga az emberiség között, mint bármely más népnek, amelyik nem káros a nagy emberi közösség számára. Tudjuk azt is, hogy a keresztyénségnek, a közötte élő zsidósággal szemben, felelősséget kell éreznie. Nem is volt soha semmi bajunk az orthodox zsidósággal, a vallásos zsidókkal, de a vallásilag gyökértelen, kulturálisan szétomló és nemzetközileg mégis egybekötött elvilágiasodott, hitetlen zsidóságot (éppen felelősségünknel fogva) állandóan figyelmeztetnünk kell arra az igazságra: "aki szelet vet, vihart arat" s ezért nem tehet senki mást felelőssé.

Mi tudjuk azt is, hogy az ó-szövetség a keresztyénségnek is szent- (Folytatás a következő oldalon.)

FONTOS!

Minden szerkesztőségi anyag, közlirakok, gyűlekezeti hírek, stb., úgyszintén minden a lappal kapcsolatos levelezés, előfizetések és adományok erre a címre küldendők:

ERŐS VÁR
P. O. Box 1094
Cleveland Ohio 44102

AZ "ERŐS VÁR" 3 DOLLÁR EGY ÉVRE, SZERETETTEL KÉRJÜK A LEJÁRT ELŐFIZETÉSEK BEKÜLDÉSÉT A FENTI CÍMRE!

Be nem jelentett címváltozás esetén a postás a kézbesíthetetlen újságot megsemmisíti, az ERŐS VÁR-nak pedig külön portót kell fizetnie. Nemelőfizetők, utó-fizetők s több éves hátralékosok esetében — a fenti költségre nehéz fedezetet találni.

Pontos címet (olvasható frással) kérünk! Nagyobb városokban feltétlenül szükséges a postal zónaszám. Továbbá teljes címre van szükség. Egy-egy postahivatal területén számos azonosnevű utca lehet, tehát írjuk oda: Ave, St., Rd. stb.

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

Az Amerikai Evangélikus Egyház Magyar Konferenciájának lapja

Szerkesztő és kiadó: Juhász Imre

ERŐS VÁR — (MIGHTY FORTRESS)
P. O. Box 1094. — Cleveland 2, Ohio

* November 1963. *

* No. 10. (70.) *

— Issued monthly September to June;
by-monthly: July and August —
Published by the
Hungarian Conference
of the Lutheran Church in America

Subscription: \$3.00 a year

Second class postage paid
at Cleveland, Ohio

(Folytatás az előző oldalról)

konnye én valljuk, hogy nekünk a "zsidó Krisztus" nem kell, annak nem kell a "szittya-Krisztus" sem. De igen szomorú lenne, ha a keresztyén egységet hangoztató zsinat maga teremtené ilyen új javaslatokkal, új akadályt a keresztyén egység elé.

Egyed Aladár

NYUGATEUROPA MAGYAR EVANGÉLIKUS HIREI

LELKÉSZAVATÁSOK. — A braunschweigi evangélikus püspök, D. Martin Erdmann, szeptember 15-én Ellierode község templomában lelkésszé avatta B o r c s i c z k y Imre evangélikus diakónust, aki vallástanítói minőségben már 18 éve végez áldott szolgálatot a németországi magyar protestánsok között. — Az angliai Oxfordban végzett W e i s z Jenő evangélikus teológust november 17-én szentelték lelkésszé a londoni svéd templomban. A szertartást dr. Hans Lilje hannoveri püspök végezte dr. Vajta Vilmos és Pátkai Róbert lelkészek részvételével. Az új evangélikus lelkészek életére és szolgálatára Isten gazdag áldását kérjük. *** NEGYEDIK DOKTORÁTUSAT kapta dr. V a j t a Vilmos, az EVSz teológiai osztályának igazgatója, amikor november 6-án díszdoktorrá avatta a párizsi evangélikus teológiai fakultás: Dr. Vajta jelenleg a vatikáni zsinat második ülészakán képviseli az EVSz-t, mint megfigyelő. Szívvel köszöntjük! *** ÚJ RÁDIÓADÁS. — Október elején magyarnyelvű rádióadás indult, a Norvég Egyházi Misszió és az Utitárs közös rendezésében. Az adásokat a montecarloi rövidhullámú adó sugározza amerikai keleti standard idő szerint minden pénteken reggel 9:15-kor a 41.58 m-es hullámhosszon (7215 KC.)

"NEM IÁROK TEPLOMBA!,"

— mondod büszkén? — Vedd tudomásul, hogy Istennek egyáltalán nincs szüksége rád: Ő nélküled is Isten marad. — De bizony éppen NEKED égető szükséged van az Istenre!

JOHN F. KENNEDY

1917 — 1963

Mi, magyar evangélikusok osztozunk befogadó hazánk gyűléseiben. Az orgyilkos golyója nemcsak az Egyesült Államok elnökének életét oltotta ki, hanem mindnyájunk szívén is sebet ütött. E nemzeti csapás idején hívő lélekkel kérjük az Uristent, hogy szabadítsa meg a világot a gonosztól. Ő áldja meg bölcsességével az új elnököt, hogy Isten akarata szerint kormányozza az országot.

A MAGYAR NYELV

legnagyobb szava:
Isten

legmélyebb szava:
lélek

leghosszabb szava:
örökkévalóság

leggyorsabb szava:
idő

legközelebbeső szava:
most

legsötétebb szava:
bűn

legerősebb szava:
igazság

leggyengédebb szava:
szerelem

legédesebb szava:
otthon

legdrágább szava:
Jézus

Minél nagyobb világosságban él valaki, annál mélyebb az önismerete.

Csak az igazi önismeret óv meg a szertelen, bíráló itélkezéstől.

Cleveland - Helsinki - Makó

— BRACHNA GÁBOR

Ú T I N A P L Ó J A —

II.

HELSINKI

A finn erdők rengetegébe óriási tisztás, melyben lábujjhegyre lép az ember, mert föl megzavarni a csendet: ez a helsinki repülőtér. Szörény és ünepélyes, mintha a madarak kérnék az embereket, ne zavarják meg a mi világunkat, mi addig békességben élünk. Igen, ez nem Amerika, ez egy szerény ország, ahol nem dobálóznak a milliós számokkal semmiben.

Szállónk egy új egyetemi városrészben volt, neve: OTANIEMI. — "Diákotthon" s olyan, mint egy szálló! Ez tehát egyike azoknak a csodálatos he-

lyeknek, amikről az itt járt magyar diákok és tanárok annyi elragadtatással beszéltek Magyarországon.

Bár a 4. emeleten vagyunk, a fenyők koronáját még nem értük el. A madarak is lejjebb fészkelnek. Túl a fákön a Finn öböl, azután sok apró sziget s a legfényeseb, ahonnan sok lámpa világol, az a főváros: Helsinki.

Érdekes, hogy sohasem készültem, de mindig vágytam látni ezt az országot. Sok jót és sok szépet beszéltek róla: evangélikus hitéről, mely az ország 93%-át teszi ki, a magyar-finn rokonságról, mely évezredek távlatában egy közös otthonból indult ki, műveltségéről, mely Európa legmagasabb fo-

le a kapcsolatot. Ausztriától Ausztráliáig, — Torontótól Kaliforniáig hallgatták szavait az egymásnak továbbküldött hangszalagon. Nyugatelvclandi gyülekezetemben élő nagyszámú hartai testvér szemébe könny szökött, amikor a gyász hírt meghallották. A költői lelkületű lelkipásztornak 60 esztendő adott ezen a földön az Úr. Temetését hat lelkész társa végezte Hartán, október 5-én. Csaba fia Kaliforniában gyászolja őt.

J. I.

VALLOMÁS

*Oly jó, hogy é r z e m : kezemben kezed,
Követ a léptem: elmegyek Veled!*

*Oly jó, hogy hall o m : mit ajkad beszél,
Hallgatók Rád és nem érhet veszély.*

*Oly jó, hogy l á t o m : hol a keskeny út,
Amelyen lelkem üdvösségre jut.*

*Oly jó, hogy t u d o m : Golgota hegyén
Lettem a Tiéd, lettél az enyém.*

*Oly jó, hogy h i s z e m : megmosott véred.
Te vagy nekem: a Feltámadás, Élet!*

Palotay Gyula

kán áll.

Kora reggel indultunk be a városba, hogy meglátassuk a nagy evangélikus katedrális, ahová ezekben a napokban az Evangélikus Világszövetség elküldte delegátusait, hogy hitünk mértékével, az evangélium világánál a mi korunk nagy kérdéseit megvizsgálja s utat mutasson Krisztus útjának járására a ma életében. A gyűlés központi kérdése is így volt megfogalmazva: Krisztus ma.

Kedves olvasóimtól bocsánatot kell kérnem, ha Helsinki legfontosabb eseményeiről ebben a vonatkozásban csak érintve adok beszámolót.

Olyan nagy az anyag s részleteiben olyan fontos, hogy azt mindenkinek külön kell tanulmány tárgyává tennie.

Erre meg is van a lehetőség, ha valaki a Lutheran World c. folyóiratot megrendeli. A júliusi száma ennek a gyűlésnek anyagával foglalkozik. (Előfizethető: Lutheran World — 17, route de Malagnou, Geneva, Switzerland. — évi díja: \$4.00.)

A Világgyűlésen a hivatalos látogatókkal együtt kb. 5000 ember vett részt. Magyar vonatkozásban: Magyarországról 14, Erdélyből és Ausztriából 2, Jugoszláviából, Németországból, Argentínából, Braziliából, Svédországból, Finnországból egy-egy, Svájcban dr. Vajta Vilmos egyik legfontosabb vezető ember, aki magát mindig magyarnak vallja s aki ismét kapott tiszteletbeli doktorátust a németektől. Mi ketten a fiammal képviseltük az amerikai magyarságot.

HIANYZOTT: Magyarországról O r a s s s Lajos, a Világszövetség első alelnöke és a Lutheran World egyik szerkesztője és T ú r ó c z y Zoltán, akinek ugyancsak teológiai díszdoktorátust akartak adni a Világszövetség gyűlése alkalmából, mint aki a magyar-finn kultur- és egyházi kapcsolatok egyik legerősebb előmozdítója volt. — S a j n o s, ebben a kérdésben minden látszat arra vall, hogy nem is annyira a magyar politikai örök döntése hozta ezt a csalódást, mint inkább az az egyházi politika, mely helytelenül értelmezi ennek a két egyházi kiválóságnak az értékelését a külföld előtt. A hazai értelmezést csak nagyon nagy jóakarattal lehet elfogadni, amikor úgy okoskodik, hogy ennek a két inaktivi-

tásra kényszerült egyházi nagyságnak a fényében megsemmisül a magyarhoni egyház. A valóság éppen ennek a fordítottja. Minden külföldi evangélikus tudja, hogy Ordass és Túróczy a magyarhoni evangélikus egyház képviselői, tehát van magyarhoni evangélikus egyház, mégpedig önmagához híj és hitvallási alapon álló egyház. A belső problémák és személycserék részletei a külföld előtt nem csak ismeretlenek személyes vonatkozásukban, de jelentéktelenek is ilyen szempontból. A magam nézete az, hogy a két magyar püspök szolgálatát nem lehet úgy minősíteni, hogy ha ők nem vállalkoztak volna az egyházi élet vezetésére, akkor a régiék maradhattak volna. Ezzel nem szabad őket vádolnunk. A helsinki kérdéssel kapcsolatos indokaim felől azonban joggal tehetünk fel kérdéseket. — Magyarországi utammal kapcsolatosan még lesznek megfigyeléseim. Minden kritikánk mellett, tudomásul kell vennünk azt, hogy az egyházi élet vezetését ma nem könnyű vállalni odahaza.

Ordass Lajos

rüspök úrral személyesen találkoztam. Egészsége helyreállott, hite rendíthetetlen, egyházi hírségében nem változott. Némán is tiltakozó fa az élete, nem annyira az egyház és állam viszonyában, ahol elmondotta a maga hitvallását, hanem az egyház belső gondolkodásában, ahol a még adott körülmények között is fontos vigyázni arra, hogy mennyi hírséggel tölti be hivatását részben az egyház, másrészt azok, akik az egyház evezőinél szolgálnak.

Ime, ez a mi magyar oldalunk is mennyi hiánnyal iródik, mennyi sort elvesz, pedig sokat lehetne elmondanom szegény erdélyi véreinkről is, akiknek szenvedéseiről más forrásokból hallottam. S mondanivalóm lenne a többi magyar orszíget munkájáról. —

Imádkozunk egymásért, mert néléz a magyar sors mindenfelé.

A kitérő után, ismét visszatérek néhány megjegyzésre Helsinkibe.

Magam a város a régi századok emlékei mellett sokfelé építkeznek.

Az oroszok tőlük is levettek egy hatalmas földrészt s kb. félmillió ember jött át az anyaországba a megszállott Karfjalából. Van tehát bánatuk és van

felelőjük is emiatt a közelség miatt. De azért építik országukat s a nemzetközi kapcsolatok számos jelét láttam a kikötőben, ahol sok hajó horgonyzott. A második világháború után hajóépítő iparuk lendült fel igen jelentősen.

Helsinkit 1550 körül alapították s 1963-ban 470,000 lakosainak száma. Az anyaország 337,000 négyzetkilométer (Magyarország régi területe 325,000 volt.) Lakosságának száma négy és fél millió. Fő foglalkozásuk fatermeléssel és földműveléssel van kapcsolatban.

Templomaik közül említettem már a Katedrálit, melynek hófehér falai és félszesen szerény belső díszítése emlékeztet a Deák-téri templomunkra, csak arányaiban sokkal nagyobb. Több istentiszteleten vettünk részt, a megnyitón is. Különösen megkapó volt a lelkészi ornátusban felvonuló hatalmas egyházi képviselő. Sok színesbőrű mutatta az evangélikus egyház hatalmas kiterjedését és egyetemességét. Az általlunk ismert Luther-kabát képviselte a közép irányt, mert voltak szerényebb kivitelű és sokkal dekoráltabb papi ruhák is. Mi tagadás, igen jó volt látni a magyarokat és közel állottam legalább is magam, amikor más országok képviselői között is hallottunk magyar beszélgetést. Ugyanígy meghatott, amikor finn lelkészek szólaltak meg a mi anyanyelvünkön.

Templom-stilusaik között érdekesek a tipikusan finn tetős és az egészen modernek. A finn templomok tetőzete nagyon magas és erős lejtésű. Valószínűleg így bírja el a nagy hóhullásokat. A modernek viszont vetekekednek az amerikaiakkal. Ilyen volt a Szt. Jakab templom, ahol a finnek és svédek egymás mellett építettek két templomot. Itt láttam először üvegből készített keresztelő medencét, amelyet belülről és alúlról világítanak meg. Hatalmas templomi előcsarnok, melyet élővirágokkal tartanak díszben. A templomudvar cementlapokkal és érdes felülettel az elesés ellen ad biztonságot. Gondoskodtak már megfelelő autóparkoló területről is.

Az egyházi élet ott sem tökéletes, de egészségesnek mondható. Az állam és egyház kapcsolata igen erős. A köztársaság elnöke nevezi ki a püspököket és a lelkészek bizonyos szempont-

tól állami tisztviselőknök is számítanak, különösen az anyakkönyvvezetés terén. Általában jónak és egészségesnek tartják ezt a megoldást. Jelenleg 1000 fiatalember készül a belkészi pályára a Helsinkii Egyetemen.

A finn egyháznak két egyházi nagysága ismert az egész világ előtt: a finn liturgia összeállítója, biblíás fordító és imakönyv szerző Agricola Mihály és a híres "parasztpróféta" Ruotsalainen Paavo, akit az ébredési mozgalom vezetőjének tekintettek. Általában jellemző az egyházi életükre a pietizmus és az ébredési mozgalmak, amelyek azonban mindig az egyházban történnek és sohasem vezettek szakadáshoz. A modern idők igénye szerint alakul át a belső szervezete is és vannak laikus vezetők, kántorokat, egyházi munkásokat képző iskoláik. Az egyház sok szociális intézménye arra vall, hogy nem maradt el az egyház ma sem a szolgálatban.

(Folytatjuk.)

Gondolatok...

Az imádság a hitetlen számára rejtély, a hívő számára édes kiváltság.

A Mindenható két lakást szemelt ki magának: a magasságban lévő szentséget, amelybe ember nem léphet be és az alázatos ember kicsiny összetört szívét. (Ézsaiás 55.)

Isten semmi olyat nem kíván tőled, amit előzőleg ne adott volna meg neked, vagy amire jöelöre alkalmasság nem tett volna.

Nyomorúságunk mélypontján ott van Isten és vár reánk.

Csak az tud helyesen élni, aki helyesen tud imádkozni.

Könnyebb hűségesen munkálkodni, mint hűségesen imádkozni.

Ne légy hálátlan. Aki Istennek hálát adni szégyel, az istentelen.

Vigyázz, hogy ne legyenek imádságtalan könnyeid és könnytelen imádságaid!

IRATTERJESZTÉSÜNKBEN
KAPHATÓK:

Újszövetség (új ford)	\$1.50
Szentírás (Károlyi)	\$2.50
Nagybetűs Biblia	\$2.50
Nagy Családi Biblia	\$5.00

Keresztyén Énekeskönyv (1957)

gazdag imádságos rész \$3.00

Kiskáté (28 old.) .....

A keskeny út vándora

rajzos evangéllizáció .....

Am. Magy. Ev. Házi Oltár

imádságos könyv \$1.00

AZ Evangélium Igazsága

magyar evangélikusok

kézikönyve (406 oldal) .....

Konferencial előadások:

Mi az igazság?

(1960) 160 oldal .....

Ecce homo

(1961) 240 oldal .....

Mit cselekedjünk?

(1962) 320 oldal \$2.50

Ingyen traktátusok (hitébresztő füzethék), nagy választékban. Kérésre küldjük. 10 c postaköltség.

Fenti árakban a postai szállítás

költsége is benne van.

Megrendelhetők az alábbi címen:

ERŐS VÁR

P. O. Box 1094

CLEVELAND 2, Ohio

A csekkre, vagy póstauteleványra csak ezt írjuk: ERŐS VÁR.

GONDOLATOK

Azon dohogunk, hogy Isten tövisekkel teremtette a rózsát. Nem volna helyesebb hálát adni neki azért, hogy rózsákat teremtett a tövisek közé?

*

A hit nem szőlítja el az embert földi kötelességeitől, hanem ellenkezőleg, erőt ad neki, hogy mindenben helytálljon mindvégig.

*

Ne pazarold el az életedet azon töprengve, hogy mi lehetett volna, mert akkor elfelejtetted, hogy előtted van a lehetőség, ami lehet.

Karácsonyi ajándéku ajánljuk:

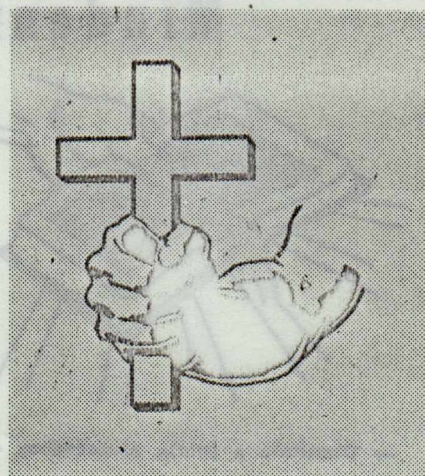
"PÁSZTOROKKAL
VAGYOK ŪTBAN"

Örömmel közöljük, hogy a németországi Magyar Iratmisszió kb. 80 oldal terjedelemben egy karácsonyi evangéliumi könyvecskét ad ki a fenti címmel. Néhány Túrmezei vers mellett mindegy 40 irodalmi értékű adventi-karácsonyi történetet tartalmaz. — A könyv december 10-e táján lesz irat-terjesztésünkben kapható. A kiadó önköltségi áron adja, hogy minél nagyobb körben elterjedjen. Kapcsolott füzet-formában darabonként 50 cent; finomabb papíron fűzve-kartonozva \$1. Az önköltségi ár miatt kérjük a darabonkénti 10 cent postaköltség megtérítését. Az ár 5-centes postabélyegeken is beküldhető a rendeléssel együtt címekre:

ERŐS VÁR

P. O. Box 1094

Cleveland Ohio 44102

L. W. A.

LUTHERÁNUS
VILÁGAKCIÓ
AZ EVANGÉLIKUS
SZERETET-SZOLGALAT
VILÁGOT ÁTÖLELŐ KARJA...
ODAADTAD-E MÁR
EZÉVI ADOMÁNYODAT?

Gyülekezeti hírek

BETHLEHEM — ELSŐ

Lelkész: Ormai János

(938 E 4th St. — Lelkészlakás tele-
fonja: Kutztown. Overbrook 3-3086.)

Vasárnap! Istentiszteletek:

Bothlehemben 9-kor vasárnapi iskola. 10-kor angol, 11-kor magyar istentisztelet. Allentownban a téli hónapokban (március végéig) nem tartunk istentiszteletet. Kivéve: dec. 25-én, karácsony első ünnepén, amikor reggel 7:15-kor lesz istentisztelet, úrvacsoraosztással. — Palmertonban szintén nem lesz a tél folyamán istentisztelet, csak karácsony másnapján, dec. 26-án de. 10 órakor úrvacsnával.

CHICAGO

Lelkész: Tessényi Kornél

Istentisztelet minden vasárnap de. 9:45-kor a "Grace" evangélikus templomban, 2249 N Geneva Terrace. Lelkész lakása: 1458 W Belle Plaine Ave., Chicago 13, Ill. Telefon: 281-8586. — Befogadó gyülekezetünk, a "Grace" egyház lelkesze, Mañr Arthur lemondott 14 évi itteni szolgálata után. A húcsúistentisztelet nov. 14-én volt, amelyen résztvett a magyar gyülekezet is. — Osztozunk Gémes Gyula és neje testvéreink gyászában, kik október 25-én vesztették el nyolchónapos leánykájukat.

CLEVELAND - WEST SIDE

Lelkész: Juhász Imre

(W 98 és Denison sarkán. — Tel.: 961-6895.) — Vasárnapi istentiszteletek: 9:30-kor angol, 10:45-kor magyar nyelven. Úrvacsoraosztás december 1-én, 25-én és 26-án. Vasárnapi iskola 9:30-kor, confirmációj oktatás szombat-ként de. 10 és 11-kor. — November 24-i istentiszteleteinken megemlékezünk az Egyesült Államok elnökének tragikus haláláról. — Adventi magyar istentiszteleteket tartunk december 4, 11 és 18-án (szerda esténként) ½8 órai kezdettel. Az igehirdetést mindhárom alkalommal Nt. Egyed Aladár végzi "Milyen Megváltót vársz?" — összefoglaló címmel. — Megkereszteltük nov. 10-én Miller Monika Krisztinát, Miller Henrik és Kaszt Mária újszülött kislányát. — Eltemettük 75 éves korában november 11-én a hosszas szenvedés után elhunyt Nagy Sándor testvérünket, ki a gyülekezetek sok évig presbíttere és hűséges tisztviselője volt. Osztozunk e testvéreink gyászában: Kuntz Imréné, valamint Balogh János, kik testvéröccsüket vesztették el; Juhász Gáborék leánya Rose Marie férje pedig balesetben halt

meg kétlónapos házasság után. — Bálint Pál testvérünket előtette egy teherautó: közepes sérülésekkel fekszik a Lutheran-kórházban. — Ne feledkezünk el a novemberi körlevélben kiküldött LWA (Lutheránus Világakció) borítékokról! Az év végének közeledtével szeretettel kérjük testvéreinket, hogy elmaradt egyházfenntartó adományaikat feltétlenül pótolják be, mert a gyülekezet ezévből sok váratlan kiadásra kényszerült. Legutóbb a templom alatti vízcsövekben keletkezett törés kijavítása 600 dollár körüli költséggel járt. Sajnos, elég nagy számmal vannak olyanok, akik Isten jószágából szép jövedelemmel bírnak és mégis, amikor egy évben ötször eljönnek a templomba, 25 centes adománnyal "tesznek eleget" egyházfenntartási kötelességüknek. — Magyar cserkészcsapatunk szeretettel várják az egyház tagjait a "Magyar Cserkészkarácsony" kedves műsorára szombaton, dec. 14-én du. 5-kor. Az est jövedelmét az egyház javára adják! — A Fiatalasszonyok Köre süteményvásárt rendez a nagyteremben dec. 15-én a két istentisztelet között és után. Köszönet jár nekik a nagyterem új függönyeiért és 25 új székekért. — A vasárnapi iskola karácsonyi ünnepélye december 22-én, vasárnap este 7-kor lesz a templomban.

NEW BRUNSWICK

Lelkész: Molnár József

(247 Somerset St.) Lelkészi hivatal telefonszáma: 545-4961. Lelkész lakása: 895 Patton St., North Brunswick. Tel.: 828-2361. — Magyar istentisztelet tartunk a hó első és harmadik vasárnapján, de. 9:15-kor. Angol istentisztelet minden vasárnap 8:15-kor és 11-kor. Vasárnapi iskola 10-kor és 11-kor. Megkereszteltük Simándy Tamás Miklóst, Simándy Józsefék újszülöttjét. — Az Oltáregylet szokásos karácsonyi programja december 8-án, vasárnap du. 2-kor lesz a nagyteremben. — A vasárnapi iskola karácsonyi ünnepélye dec. 15-én du. 5-kor lesz. Utána szeretetvendégség. — Felhívjuk a testvérek figyelmét arra, hogy az 1964. évre szóló adományborítékokat az istentisztelet után a templom előcsarnokában átvehetik. — A karácsony-esti angol nyelvű istentiszteleteket dec. 24-én 7-kor és 11-kor tartjuk meg. — Dec. 25-én ünnepi magyar istentisztelet de. 9:15-kor, angol 11-kor. —

NEW YORK

Lelkész: Varga László

Templomunk címe: 311 E 83 St. Telefonszáma: RH 4-9066, lelkész lakása: 1627 Second Avenue. T.: BU 8-2473. Istentisztelet minden vasárnap de. 11-kor. Egyházunkban az ősz folyamán beállott a rendes ütemű munka. Istentiszteletünk látogatottabbak lettek, a vasárnapi iskola is megkezdte rendes munkáját. Itt jelenleg csak 8 gyermekünk van, akiknek nagyrészt már lelkészünk keresztelte. Ezeket megkonfirmált ifjaink legkiválóbbjai Sárffy Márta és ifj. Ferjentsik T. Ernő tanítják a lelkész felügyelete alatt. — Október 16-án a Bronx-Manhattan District lelkészi kara templomunkban tartotta havi értekezletét, amely előtt Nőegyletünk magyaros reggelivel vendégelte meg a lelkészeket. — Reformáció ünnepén a szokatlanul szép idő miatt kevesen voltak a templomban. — Nőegyletünk októberi műsoros délutánja az októberi forradalom emlékének áldozott és

szépen sikerült. Az ünnepi beszédet Rogós Péter korvinközi szabadságharcos, egyházunk tagja tartotta. — A budapesti szabadságharcosok ünnepén a megnyitó imádságot lelkészünk mondotta. — Nőegyletünk bazárja november 10-én volt. — Október 12-én kereszteltük Dianiska Endre, Gergely, Mihály és Gábort, kinek szülei nemrégiben jöttek a perui Limából. — Október 26-án esküdtek templomunkban Császár Béla és Rosta Irma testvéreink Jersey Cityből. —

PITTSBURGH

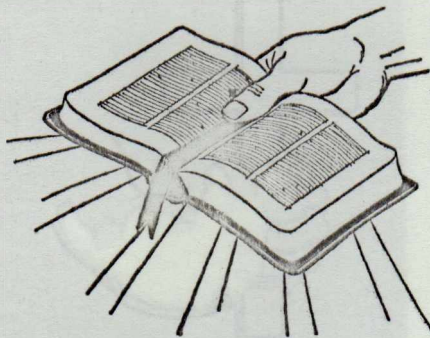
Lelkész: Markovits Pál

Templom: 161 Hazelwood Avenue. — Telefon: 421-2174. — Istentisztelet vasárnap de. 10-kor angolul, 11:15-kor magyarul. Minden hónap első vasárnapján mindkét istentiszteleten úrvacsora.

ROCHESTER

Beszolgáló lelkész: Buthy Dénes
Az istentisztelet helye: Alpha Lutheran Church, 1369 East Ave. —

Mindennapi kenyér

— Utmutató a Biblia olvasásához —

ADVENT 1. VAS. — DEC. 1.

Heti Ige: Zak 9:9

Napi igék (dec. 1-7):

V. Róm 13:11-14a. — Zsolt 63:1-9.
H. 2 Kor 1:15-22. — Ézs 6.
K. (Mik 2:1-2, 9, 12-13. — Ézs 1:1-9.
Sz. 2 Sám 7:4-9, 11-16. — Ézs 1:10-20.
Cs. Ézs 64:1-3. — Ézs 2:1-5.
(P. Ján 18:33-37. — Ézs 2:6-22.
Sz. Jel 22:12-21. — Ézs 4:2-6.

ADVENT 2. VAS. — DEC. 8.

Heti Ige: Luk 21:28

Napi igék (dec. 8-14):

V. Róm 15:4-13. — Zsolt 77,

H. Luk 12:35-40. — Ézs 5:1-24.
K. 2 Tess 3:1-5. — Ézs 7:1-9.
Sz. Jel 2:1-7. — Ézs 7:10-16.
Cs. Márk 13:5-13. — Ézs 8:1-8.
P. Luk 17:20-25. — Ézs 8:9-22.
Sz. Jel 3:14-22. — Ézs 8:23-9:6.

ADVENT 3. VAS. — DEC. 15.

Heti Ige: Ézs 40:3, 10.

Napi igék (dec. 15-21):

V. 1 Kor 4:1-5. — Zsolt 14.
H. Mát 11:11-15. — Ézs 11:1-10.
K. Mát 3:1-11. — Ézs 12.
Sz. Luk 3:10-20. — Ézs 14:3-17.
Cs. Ján 1:6-9, 15-16. — Ézs 25.
P. Ján 1:29-34. — Ézs 27.
Sz. Luk 7:29-35. — Ézs 29:1-12.

ADVENT 4. VAS. — DEC. 22.

Heti Ige: Luk 1:46-47.

Napi igék (dec. 22-28):

V. Fil 4:4-7. — Zsolt 89:1-19.
H. Ézs 45:1-8. — Ézs 29:13-24.
K. Mik 5:1-4. — Luk 1:46-55.
Sz. Kar. 1. - Tit 2:11-15. — Zsolt 2.
Cs. Kar. 2. - Tit 3:4-7. —
— Zsolt 119:81-96.

F. 1 Ján 1. — Ézs 31.

Sz. Jel 12:1-6. — Ézs 32.

— 11 —